

ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

ועשו להם ציצית (במדבר טו. לו)

מובא ב'מנחת יהודה' למהר"י גזפאן זצ"ל: כתוב בספר הכוונות שכל המעביר ציציותיו על עיניו, יהא מובטח שלא יבא לידי סמוי עינים. וכל המסתכל בהם תמיד, זוכה ומקביל פני שכניה, וטוב להשגה גדולה. וטוב להסיר הכעס, כי כנ"ף גימטריא כע"ס. עוד שם, נער קטן שיודע לדבר, תכף ילבישו אותו טלית קטן, כי מכח זה יזכה בקטנותו לנשמה רמה ונשגבה, ושורה עליו רוח דקדושה, ולכל הפחות כשיהיה הנער בן שלש שנים. והסימן כי האדם עץ השדה, כמו העץ שלש שנים יהיה לכם ערלים. (קיצור שלי"ה באור תורה). עכ"ל.

ויעויין עוד בספרים הקדושים שמאריכים עוד במעלת הציצית ואכ"מ. ומדינא כבר העלה בשע"ה ס"ח הל"ו לענין טלית גדול בזה"ל: קטן היודע להתעטף שתי ציציות לפניו ושתיים לאחוריו, וגם יודע לאחזם בידו בשעת ק"ש, אביו צריך לקנות לו טלית מצוייצת, ומברך עליה משום חינוך כמו בשאר המצוות. ע"כ. ולעיל סוף סעיף ט"ו כתב שמנהגינו שגם הילדים הקטנים מכסים ראשם בטלית. ע"כ.

ויש מי מקלי הדעת בדורנו מבני עדתנו, הטוענים שאין חובה ללבוש ציצית קטן ואבותינו לא נהגו רק יחידי דיחידי סגולה וכו'. ע"כ. הן אמת שלא הלכו אבותינו עם ציצית קטן, אך כאשר היו יוצאים מביתם, היו הולכים עם טלית גדול מקופלת על שכמם, ויראת שמים היתה תמיד נסוכה על פניהם, ואין פרץ ואין יוצאת ברחובותם. ואם היינו במעלתם ניחא. אך עתה שרחקנו מהם ומדוגמתם כרחוק שמים וארץ, מחובתנו להוסיף ביראת שמים כמה וכמה שאפשר. וכבר דבר רבות על זאת וכיו"ב מרן הגר"י רצאבי שליט"א, ומפיו אנו חיים ודבריו אנו מדברים. ואין צריך להאריך בדברים פשוטים.

ואל יתפלא האדם שרואים במוחש אנשים שלובשים ציצית ועדיין כועסים, כי יתכן הדבר משתי סבות. אחת שללא הציצית היו כועסים הרבה יותר, והשניה אפשר שכונת המחבר שאם יתבונן בציצית בשעה שרוצה לכעוס ישכך חמתו דאז יזכר שהכל מאתו יתברך, וכמעשה שמביא המדרש באדם שרצה לחטוא וציציותיו טפחו לו בפניו וניצל ואכמ"ל.

ויש הרבה אנשים שמחפשים סגולות ועניינים לזכות שלבנם יהיה נשמה גבוהה וכו'. עתה ידענו כיצד להשיגה ללא עמל וטורח גדול. ובפרט שכיום יש גופיית ציצית הנעמה מאוד ללובשה. והן אמת שמי שיכול לקיים המצוה ללא גופיית ציצית, עדיף טפי. אך לילדים קטנים מאוד שהדבר עלול להפריע להם בזמנים מסוימים, עדיף שיהיו עם גופיית ציצית.

ויש לזכור שענין מלבושי האדם הוא דבר שמורגל לו בקטנותו. ר"ל, שיש אנשים שמתפלאים על אנשים אחרים כיצד הם הולכים עם בגדים ארוכים, ועם סט, ועם חליפה וכו' ולא חס להם? והאמת, הכל ענין של הרגל [מלבד הסובלים מגלי חום וכיו"ב]. ילד שמורגל בקטנותו לילך עם לבוש מסוים, קשה לו ליפרד מאותו הלבוש, וללא אותו הלבוש מרגיש משונה. ולהפשיט הדבר, אדם הרגיל לילך עם חליפה כל היום, לא יהיה מסוגל לצאת לרחוב ללא חליפה.

נוסף לזאת יש לדבר עם הילדים רבות במעלת הציצית, ולהתפעל בקול רם מהציצית היפה שלהם. וכ"ש שאין להלבישם בבלויי סחבות או במוכתמות או קרועות, שהדבר הוא ביוזי למצוה וממאס את המצוה בעיני הילד. גם לא ילבשם בטלית שהיא קטנה ממידתם או גדולה ממידתם, שדבר זה טורח לילד ומבעט במצוה, וכבר אמרו חכמים 'זה אלי ואנוהו' התנאה לפניו במצוות. ויש פעמים שעדיף שהאדם ילך בציצית מבד שמצותה מדרבנן, מאשר ציצית צמר שמצותה מדאורייתא, וע"כ המצטער ישאל מורה הוראה, וממעשה רב דמרון הגר"י רצאבי שליט"א למדנו זאת ואכמ"ל.

פניני הלכה

דיני הכנת קפה ותה וכיוצא בהם בשבת

הרה"ג משה רצאבי שליט"א

בכרך החדש ח"ג מחיבורו בנין משה פל"ד סוכר

א) סוכר, מותר ליתנו אפילו בכלי ראשון, הואיל והוא כבר נתבשל בבית החרושת ואין בישול אחר בישול. וכל שכן שמותר לערות עליו מים רותחים מהמיחם: ומכל מקום לכתחילה טוב לערות תחילה את המים החמים מהמיחם לתוך הכוס, שהוא כלי שני, ואחר כך ליתן עליהם את הסוכר:

קפה

ב) קפה טחון (לא נמס), יש להחמיר לכתחילה שלא לערות עליו מים רותחים מהמיחם. שאף על פי שהקפה נקלה בבית החרושת, יש לחוש לדעת הסוברים שיש בישול אחר אפיה בכלי ראשון:

ג) וכל שכן שיש בזמננו מיני קפה שמוסיפים בהם תבלין. כגון היל ושאר דברים. שלא נקלו

המושך בעמוד השני

יתבררו מפי עליון, האנשים היקרים משתתפי השיעור בדרום, הפותחים ידם לחוק התורה אשר במסורת אבותם. יזכו ויתקרבו עוד ועוד לבורא עולם, ויעשו רצונו ורצונו באהבה ובשמחה לעולם, מתוך טהרה וקדושה כצארו משה ומרים, ויזכו לכל מדה טובה ולשמהות בית השאנבה ולטוב הבא להיי עולם, אכ"י"ר

מחידושי רבותינו

בחטאה בשגגה. הכרת תכרת הנפש ההוא עונה בה.
(במדבר טו. כה, לא)

נפש הרשע נכרתה, כהבל היוצא מן הפה

מן הראוי היה לפי הדקדוק שתהא הה"א מפיק, הן בתיבת בחטאה, והן בתיבת עונה, כי פירושן החטא שלה, העוון שלה וכן הוא אמנם בתרגום במפיק. אבל מבואר במוסרה ובספרי המדקדקים שהן רפוינות, כתורת היוצאים מן הכלל, וכדאיתא נמי בחלק הדקדוק ובמנחת שי ובמסורת הקריאה, וזה ידוע. ונמ"ש שם בחלק הדקדוק שזה היפך "המנהג", ברור ופשוט כביעתא בכוחא שאין הכוונה שנוהגים לקראה במפיק. אלא ר"ל היפך המנהג בקריאת תיבה זו ודכוותה בשאר מקומות לפי משפטן. ולא הוצרכתי להעיר, לולא שראיתי קצת טועים בכך, ממי שאינם רגילים בסגנון המדקדקים. ואדרבה המנהג הוא לקרותה בלא מפיק. וכיוצא בזה תמצא בחלק הדקדוק בכמה מקומות, כגון על פסוק שאול שאל האיש (בראשית מ"ג, ז'), ועל פסוק או בתשומת יד (ויקרא ה', כ"א), ועל פסוק ונעבדם (דברים י"ג, ג'...). ועיין עוד בדברינו לקמן פרשת פינחס על פסוק אשר ילדה אתה ללוי, ד"ה ודבריהם: ואפשר ליתן טעם לכך כי מפני שחטא רק בשוגג, יחוס עליו המקום ב"ה שלא לגלות ולפרסם חטאו ברבים. על כן קוראים בחטאה בלא להוציא הה"א במבטא, ר"ל שיהא הדבר נסתר, ולא יצא ויודע לאחרים. מה שאין כן כשחטא במזיד, אזי עונה בה, הה"א בתיבת בה במפיק כדינה, כי תגלה רעתו בקהל:

פתרונות 'לפרשת בהעלותך'

אחודה חידה! אלד ומידד בנבואתם נתפסו לטובה, מרים ואהרן בדבריהם על משה נתפסו לרעה.
מי בתמונה: הרב שמואל הלוי.

מכלום היא הקטנה, ובפרשה היא גדולה
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

מי בתמונה?

בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

אבל תיבת עונה הה"א לא מפיק, לרמוז מה שאמרו במדרש הנעלם שבזוהר חדש פרשת בראשית דף י"א ע"א ד"ה שאל, מאי דכתיב הכרת תכרת הנפש ההיא, אלא כהבל היוצא מפי האדם, שאינו יכול לעלות למעלה אפילו כמלוא עינו, ומיד הוא כלה. כך הנפש החיה שלרשע, היא כאותו הבל שנכרת מן הפה מהרה וכלה ואינו נראה בעולם, והיה כלא היה יעו"ש. ומשמע שבא לבאר בזה כפל הלשון הכרת ונכרת, שהוא להורות חוץ ועוצם הכרתה, כהבל היוצא מן הפה. והכוונה להבל הנרגש קצת בימות הקור ביציאתו בחמימותו מן הפה כמין אד קל. וממילא נבין לפי זה מאי דמסיים קרא עלה עונה בה. כי תיבת הכרת, מתחלת באות ה"א שהיא יוצאת במבטא על ידי הבל הפה הבא מן הגרון, וכדלעיל בפרשת בראשית על תיבת בהבראם יעו"ש ב. להורות שנפשו שלרשע העושה ביד רמה ובוזה דבר ה', הנמשלת כהבל זה, תהא נכרתת ונפסדת ביציאתה וכאילו לא היתה, וזהו עונה בלא מפיק, שהה"א נעלמת. אי נמי יש לומר שנרמזו כאן מצות עונה, וכמבואר בזה סוד נסתר בהקדמת שער המצוות להארי"ה ד"ה דרוש יעו"ש, ובספר הליקוטאים בפרשתנו. אשרנו מהטוב חלקנו, ומהנעים גורלנו, להפיק ולהניב רוב תבונות משרה תבואתנו:

(נפלאות מתורתך למרן הגרי"ה רצאבי שליט"א)

פניני הלכה

המשך מהעמוד הראשון

ולא נתבשלו כלל. וכן יש מקומות שאין קולים את הקפה לגמרי. ובאלו בודאי אסור לערות עליהם מכלי ראשון; אבל ליתן את הקפה בכלי שני. מותר בכל ענין. ולכן יערה תחילה את המים מהמיחם לתוך הכוס. ואחר כך יתן עליהם את הקפה:

חואיג קפה, חואיג מרק

ד) מותר ליתן חואיג קפה, וכן חואיג מרק, בכלי שני רותח שהיך סולדת בו. כגון, בכוס שיש בו מים רותחים, או בצלחת או בקערה וכדומה שיש בהם מרק רותח, וכל כיוצא בזה. ואף על פי שהתבלין שבחואיג טחונים ושחוקים מאוד, אין לחוש בהם משום קלי הבישול (עיין לעיל פרק ל"ג סעיף א'), כיון שמכל מקום התבלין אינם רכים כקלי הבישול. וכן המנהג פשוט שנותנים אותם לכלי שני:

אבל לערות עליהם מים רותחים מהמיחם שעל האש, או מהמיחם החשמלי, שהוא כלי ראשון, אסור:

קפה לבן

ה) קפה לבן, שהוא קפה טחון קלוי מעט, מעורב בגרידי חיטה טחונים, גרידי תירס טחונים, שומשמן (סומסום) קלויים טחונים וכדומה, עם חואיג קפה. מותר ליתנם בכוס שיש בו מים רותחים מהמיחם. שהכוס הוא כלי שני, וכלי שני אינו מבשל. אבל לערות עליהם מים רותחים מהמיחם שהוא כלי ראשון, אסור:

קליפות קפה (קֶשֶׁר)

ו) קליפות קפה (קֶשֶׁר בלשון ערב), אסור לערות עליהם מים רותחים מהמיחם. וגם אם קלו וטחנו אותם מערב שבת, יש להחמיר. ובכלי שני מותר בכל ענין:

קפה נמס, תה נמס

ז) קפה נמס ("נס קפה") וכן תה נמס, מותר לערות עליהם מים רותחים מהמיחם, הואיל וכבר נתבשלו בבית החרושת ואין בישול אחר בישול. והמחמיר תבוא עליו ברכה:

ח) אמנם יש מיני קפה נמס ותה נמס, שמערבים בהם בבית החרושת דברים שאינם מבושלים כלל, או שאינם מבושלים כל צרכם. וכיון שהדברים האלו משתנים ומתחלפים מזמן לזמן וממקום למקום, על כן ראוי ליהדר בזה בכל ענין שלא לערות עליהם מים רותחים מהמיחם שהוא כלי ראשון. אלא יתן תחילה את המים בכוס שהוא כלי שני, ואחר כך יתן עליהם את הקפה נמס או התה נמס:

א"ה. יש עוד פרטים רבים בענייני הכנת משקים בסבת המובאים שם, ואריכות במקורות הדברים, ומחמת קוצר היריעה לא העלנום כאן.

לעילוי נשמת
מרדכי בן שלמה חסיד
ובן עמי בן בנימין עוזיירי, תניצב"ה

לוש"ק
תומר ישראל בן יעקב
ואודליה בת מנשה

לרפואת
יוסף בן משה דנין
בשכחע"י

מהליכות אבותינו

דברי ישראל, כשבועה

כתב מרן הגר"י רצאבי שליט"א בחיבורו נפלאות מתורתך על הפס' המובא בהפטרה (יהושע ב. כא) ותאמר כדבריכם כן הוא. בזה"ל: אחרי שביארו פינחס וכלב תנאי השבועה וכו' אמרה להם, אעפ"י שאתם נקיים מהשבועה, לא תימנעו מלעשות חסד עמי על הטובה שעשיתי לכם. אני בטוחה בכם שתעשו כן, דיבורכם דומה לשבועה, כלשכן עכשיו שקיבלתם שבועתי, כך פירש בספר מעם לועז דף מ"ג יעוש"ב. ולא ציין המקור לדבריו אלו, וכבר כתב המו"ל המעתיק בהקדמתו דף ו' ד"ה הרב, שהמחבר שיקע בתוך פירושו מהרבה ספרים אלא שלא ציין זולת את הידועים שבהם: והמפרשים הידועים שסתמו ולא פירשו כאן כלום, מוכח שסברו כי הדברים מובנים כפשוטם, שהסכימה בזה לכל תנאיהם, את תקות חוט השני הזה תקשרי וגו' (וכדלעיל פסוק י"ח) וכן השאר. וגם בעל מעם לועז סובר כן, כדמוכח שם בהמשך פירושו, אלא דקשיא ליה אסבן לא היה לה לומר בלשון זה כדבריכם כן הוא, לכן הוסיף לפרש שנכלל בזה דהיינו שדיבורכם דומה לשבועה. וזאת מפני שהכירה בהם שהם צדיקים:

וכתבתי זאת, יען ששגור בפי רבים בקהילותינו לומר דברי ישראל פְּשׁוּעָה, לחוק ולעורר את בניאדם שיוהרו בקיום הבטחה שהוציאו מפיהם, כאילו היתה זו שבועה. ולא מצאתי מקור ללשון זה בש"ס ובפוסקים ובמדרשים, זולת עניינים קרובים לכך, ובאותם דברים שהבאתי בשלחן ערוך המקוצר חו"מ הלכות מקח וממכר סימן רט"ו סעיף י"ד שהחוזר בו מן הקניין, אוררים אותו בבית-דין, מי שפרע מאנשי דור המבול וכו' יפרע ממי שאינו עומד בדיבורו. ושם סעיף ט"ו, ראוי לאיש ישראל שיעמוד בדיבורו, כמ"ש (צפניה ג, י"ג) שארית ישראל לא יעשו עולה וגו' יעו"ש. אבל הסגנון דברי ישראל כשבועה, לא נמצא, ושמתתי כעת לראות שיש לו סמך כאן. ואולי לקחוהו אבותינו נע"ג מאותו המקור שהיה גם לפני בעל מעם לועז הנז"ל. כי הספר מעם לועז עצמו, לא נתפשט אצלנו בתימן. ומה גם שבעבר לא היה ספר זה בלשון הקודש אלא בלשון לאדינו, שאין מכירים בו כלל ועיקר בקהילותינו:

גדול הנהנה מיגיע כפיו..

בדרכיהם אתהלך...

קבלתי מה שמגיע לי

שיטת המשא ומתן בתימן בין היהודים לערבים היתה באמונה, ואין הבדל בקניית סחורה למכירתה.

ערבי אחד היה חייב דמי סחורה שקנה בהקפה מרבי אליה ג'יאת, כדרך כל הסוחרים הגדולים. כשהגיע זמן פרעון החוב, הכחיש הערבי שהוא חייב לאליה, בחושבו לא נתן שטר חוב ולא חתם עם שום רישום בפנקס על החוב. מכיון שכך הגיעו לשופט. וכך הוא סדר המשפט בתימן, דיני נזיקים ממונות, אתה מזמין בעל דינך למושל (עאמל). או לשופט (חאכס). לפעמים, אחד מהם יש לו סמכות מהמלך להחזיק בשתי המשרות יחד. אתה טוען והוא משיב, באים עדים להעיד. השופט-המושל חוקר העדים, מתרשם ממדימונות או ההיפך, מיד מוציא פסק דינו. ועל המסרב לקבל הפסק, מכניס אותו בית סוהר עד שיאמר רוצה אני ומקבל עלי.

רבי אליה תבע את הסוחר הערבי לדין וטען, אני האמנתי למלה שלו, כמו לכל הסוחרים ונתתי לו בהקפה עד שימכור והיום הוא מכחיש, השופט שאל הנתבע והוא ענה אני לא חייב לא לאליה ולא לאף אחד אחר.

השופט שאל את ר' אליה, יש לך עדי-מוסמכים שיעידו. ענה אליה, יש לי אלד"ים בשמים שיעיד עלי.

השופט הכיר את ר' אליה ג'יאת, והאמין לדבריו. פסק לאלתר, מכיון ואין הוכחות ואליה מוכר ברבים שאינו תובע דבר שלא מגיע לו. חייב את הסוחר לישיבע, או לשלם, או להכנס בית הסוהר.

קפץ הערבי ואמר, אני מוכן לישיבע.

כיון שראה ר' אליה כך, קם מלפני השופט והחווה קידה. תודה רבה אדוני השופט, אנא אסתופית באללה (אני קבלתי מה שמגיע לי מהשם ברוך הוא).

אמר לו השופט, אבל עדיין לא נשבעו!

ענה לו ר' אליה, בתורתנו כתוב כיון שהסכים לישיבע כאלו נשבע, ואין אני רוצה שיישיבע לשוא, שחם ושלוש על ידי תיגרם שבועת שקר. ונפטר מהשופט והלך לביתו לשלום.

לאחר כמה ימים ויגף ה' את נבל וימת, השמועה עשתה לה כנפים בין הסוחרים היהודים והערבים כאחד, והאמינו בצדקתו של ר' אליה ג'יאת שאין עליה עוררין. אחר כך, באו קרובי המנוגף עם כמה מוסלמים מכובדים לבקש מר' אליה למחול לו שייכנס [לגיהנם] והם מוכנים לשלם עד פרוטה אחרונה.

ענה להם אותה התשובה שענה לשופט [אסתופית באללה] קבלתי מה שמגיע לי מהקב"ה.

(מתהלך בתמו צדיק עמ' 236)

לרפואת

שירה בת נח בשכחעי

"כסא דנחמא"

נשגר קמי דידינו היקר
רבי **צביאל כהן** הי"ו
ולכל ב"ב בהסתלקות אבי המשפחה
הרב **יהושע בן עזרא** זצ"ל
אינש דמעלי
אוש ישר וירא אלד"ים,
ענו וענועו שהזיכך בייסורים קשים
דור ישרים הקים התומכים בתשב"ר,
השומרים מסורת בת אלפי שנים
תעמוד לו זכותו הרבה,
ובגן עדן לנפשו תהיה מנוחה
את בניו ובני משפחתו המב"ה ינחם,
ובתוך אבלי ציון עליהם ירחם
לימוד תשב"ר השנה יקף לזכותו,
ויחיו עילוי גדול מאד לנשמתו
סאבים יחזיו את סאב המשפחה
הנחלת ונחלת תלמוד תורה
'עטרת חיים' וכל התלמידים

לעילוי נשמת חיים בן יחיא נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל,

דוד בן סעיד בשארי ז"ל, יוסף בן יחיא נהרי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל,

יפה בת יחיא נהרי ע"ה, תנצב"ה

חכמי תימן

הרב נתן בן יצחק סולמני זצ"ל
נולד בישוב מוזחאן שבמחוז
שרעב בשנת תר"ל.
עלה ארצה בשנת תרפ"ד.
עסק בקבלה ובכתובת
שירים.
נפטר בשנת תש"כ.
תנצב"ה.

התודה...

ו הברכה...

לזוג הנפלא, אשר בדרום מדורם,
אך ידם פרוסה עד כאן, לעזור
ולסייע לכל אשר לאגל ידם, ובפרט
בעניין הדרת ויופי הדברים
המפורסמים ע"י הת"ת
משפחת נחמן הי"ו
יה"ר שיוצו ויראנו כל יוצאני
הלציהם, גדלים בתורה וביראה
ויהיו מגדולי הדור הבא, מרביצים
תורה ביופי והדרה מתוך רהבות
ושלוות הנפש כיאה לתורה, עם
אורך חיים ובריאות איתנה ועודרא
מעליא, אכ"ר

הערות, הארות ותשובות לחידות
ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009
או במייל:
e0504150896@gmail.com

תפארת בנים

בשמחת
סעודת
סיום חמש
שמות
המאפים
מעשה ידי
רעיית
המלמד
הי"ו
תחי

עשרת חיים
תלמוד תורה ונבי לידים
ל בני תורה ק"ק תימן אלעד

ל"ק"י

ענבי הגבן בענפי הגבן

כסא זכרכתא וזהדוהתא
נשגד קמי מרן פוסק עדת תימן
נשיא המוסדות אשר עינינו אליו נשואות
הגאון הגדול רבי יצחק רצא"ר שליט"א
כנישואי בנו צורכא מרבנן
רבי דוד נ"י
עם כת תלמיד תכמים
הרב עוזיאל תניזי שליט"א
ונכדת מעוז ומגדול
הרב שמואל תניזי שליט"א
ושמתת צדיקים שמתה לעולם
ויכון ביתם כמיורא דשמיא
ובמעונתם תשרה שכינתא דלעילא ויפרו וירכו כנוני ימא
ואור תורת מכיתם יזרת כנהורא דשמשא

מברכים ככל הברכות האמורות בתורה
תלמוד תורה עטרת חיים לבני תורה
הצב"י אליהו נהרי יצ"ו מנהל המוסדות
צוות המחנכים תרכנים וזגגנות, התורים
וכל התלמידים

לזש"ק
יובל בן דוד
ורות בת זכריה

לזש"ק
שלום בן יעקב ומירב
טליה בת מנשה